

Rovatindító

Klementis Ottó – Tóth László¹

Bevezetés

„Az idő pénz”, az „információ hatalom” szokták mondani. Napjainkban az információszerzés folyamata felgyorsult, eszközeinek lehetőségei bővültek. Ezek egyike az Internet, ahol igen sok és hasznos információra lehet szert tenni a legkülönbözőbb szakmai területeken. Egy olyan rovatot indítunk utjára, amely az anyagvizsgálat témaköréhez közvetlenül kapcsolódik, de annak egyik gyakorlati alkalmazásához: a berendezések élettartambecsléséhez kötődik. Jelen rovatban az ezzel kapcsolatos, az Interneten fellelhető információforrásokat közöljük. Folyamatosan szeretnénk bővíteni ezt a listát, ezáltal segítséget nyújtva az ipari és a kutatási munkában résztvevő oktatási és kutatási intézetek számára. A teljes lista egy, a Bay Zoltán Alkalmazott Kutatási Alapítvány által indítás alatt lévő információ-szolgáltató központ háttér tudásbázisának is része, így a folyamatosan közölt adatok gyűjteménye is megtalálható lesz az érdeklődők számára. A továbbiakban a lap minden számában folyamatosan ismertetjük a különböző csoportokba sorolható információ-szolgáltató helyeket.

A főbb csoportok közé tartozik a törésmechanikai, a károsodási, a korróziós, a szimulációs programok, a berendezések élettartam-becslési eljárásai valamint a könyveket, szoftvereket on-line módon forgalmazó www lapok gyűjteményeket. Ezekről rövid leírást, elérhetőségi adatokat és fontosabb internetcímet közlünk.

Munkatársaink az Interneten való elérhetőséget természetesen ellenőrzik a közlés előtt. Az információk elérhetőségi címei azonban állandóan változhatnak az Internet felépítéséből és alapkonceptiójából adódóan. Ezért a jövőben a már közölt címek esetleges újabb elérhetőségét az Interneten is közzé fogjuk tenni.

Amennyiben már nem elérhető valamelyik a közölt címek közül, kérjük e-mail-en (klem@alpha.bzlogi.hu) értesítse a rovat szerkesztőit, ez által is segítve a felhasználók korrekt információhoz jutási lehetőségét.

Ha Ön oly információkkal rendelkezik, amely a felsorolt kategóriákba tartozik (pl. saját könyv, folyóiratcikk, project, szoftver stb.) és az ehhez tartozó bővebb információk elérhetők az Interneten, ha erről rövid tájékoztatást ad (tartalom, elérhetőségi cím), akkor ezt folyamatosan megjelentethetjük.

Amennyiben az Ön ilyen jellegű munkáit még nem közölte az Interneten, kérjük, vegye fel a kapcsolatot a rovat szerkesztőjével és segítünk Önnek megtalálni a világhálón való közlés lehetőségeit. Amennyiben a megfelelő minőségű előkészítéssel esetleg gondolj vannak (CD-szerkesztés és -kiadás, bemutatók, www lap szerkesztése stb.) ebben is segíthetünk. Elérhetőségünk e-mailen (klem@alpha.bzlogi.hu).

Mivel a szakmai téren megjelenő internetcímek száma egyre nő ezek közölt listája is egyre terebélyesedik. A közölhető címek listájának megjelenítése annak a függvénye, hogy a tartalma megfeleljen az Anyagvizsgálók Lapja színvonalának és ezzel a nemzetközileg is elvárható szintnek. Ennek eldöntésére egy szakmai zsűri hivatott, és azok az elérhetőségi címek fognak szerepelni a listán, amelyek megfelelő szakmai tartalmat hordoznak. A szoftverek terén felelőséget nem vállalhatunk, csupán annak az információknak kivonatát ismertetjük, amit a szoftvergyártó is közöl. Ez esetleg bővíthet abban az esetben, ha a szolgáltató legalább kipróbálási verziót is rendelkezésünkre bocsát.

Az Internetfigyelő rovatunkban a következő témacsoportokat fogjuk megkülönböztetni:

– **CD vásárlás.** Ebben a csoportban a szakismereteket tartalmazó CD-k, információhordozók megtalálási és esetleg on-line vásárlási címeit közöljük.

¹ Bay Zoltán Logisztikai és Gyártástechnikai Intézet, 3519 Miskolc, Bay Zoltán tér 1.

– **Könyvek.** Ez a csoport a szakismereteket, kutatási eredményeket, folyóiratcikkek tartalmazó kiadványok internetes elérhetőségi címeit tartalmazza. Ezek segítségével további információkat lehet szerezni a könyvekről és megvásárlásuk esetleg on-line lehetőségeiről.

– **Projektek.** Ide azon információk tartoznak, amelyek hazai vagy nemzetközi projektek www lapjainak elérhetőségi adatait tartalmazzák. Ezek általában a kutatási eredményeket közlik, valamint esetenként a projektekbe is be lehet kapcsolódni. Ez által a közreműködési lehetőségekről is bővebb tájékoztatást kaphatunk. Ebbe a csoportba tartoznak továbbá a doktori értekezések, szakdolgozatok valamint TDK dolgozatok és azok elérhetősége is.

– **Közlemények.** Ez a csoport az Interneten fellelhető szakmai közlemények elérési lehetőségeit tartalmazza. Nagyrészt teljes közlemények, valamint kivonatok és az ehhez tartozó elérhetőségi módok, illetve honlapcímet tartalmazza. A közlemények csoportosítva vannak tudományterületek szerint.

– **Magyarázó szótárak.** Ezek magyar és idegen nyelvű szakmai kifejezéseket magyarázó szótárak elérhetőségi címei. Rendszerint az idegen nyelvű információk jobb megértését és értelmezését szolgálják.

– **Szoftverek.** Kétféle típusú szoftver elérhetőségéhez szükséges információk lelhetők fel ebben a csoportban. Egyrészt azok, amelyek teljes értékű ingyenes felhasználást tesznek lehetővé, másrészt azok, amelyekről csak írott információ áll rendelkezésünkre, kipróbálni nem tudjuk. Az utóbbiakat csak vásárolni lehet, de bővebb információkat a megadott címeken lehet majd elérni. Ezek megkülönböztetésére a következő két kategóriát állítjuk fel:

- Kipróbálási verzióval, vagy teljes értékű szoftverrel
- Kipróbálási lehetőségek nélkül

– **Hasznos kapcsolatok.** Ebben a kutatási helyek vagy információ-szolgáltatók címeinek internetes elérési lehetőségeit adjuk meg rövid bemutatással. Megjegyezzük, hogy a kutatóhelyek profiljai állandóan változhatnak, és a közölt profil az Interneten közzétett megfelelő.

Az előbbieken vázolt koncepció gyakorlati alkalmazására álljon itt egy olyan „jelző”, amelyet a lap következő számaiban folyamatosan egészítünk ki.

CD vásárlás

Gyártási folyamatok gyűjteménye (Manufacturing Processes Collection on CD ROM) Itt öt könyv tartalma található, amely magába foglalja a porkohászati, alakítási, öntési, forgácsolási, valamint egyes vizsgálati eljárások leírásait. A rendszer egy vagy több felhasználói változatban szerezhető be. Főként gyártmánytervezők, gyártástervezők és minőségbiztosítási szakemberek számára ajánlják. További információk kérhetők a honlapon megjelenített e-mail címen. A kiadványt az ASM szakemberei állították össze. <http://normas.com/ASM/pages/1938.html>

Anyagtulajdonságok gyűjteménye. (Metals Properties and Performance Collection on CD ROM) Ez a CD is az ASM kiadójától származik és négy könyv tartalmát foglalja magába. Tartalmazza a kiválasztott acélok, öntvények, javított tulajdonságú acélötvözetek, nemfém ötvözetek, speciális tulajdonságú anyagok jellemzőinek leírását, valamint korrózióval, továbbá súrlódással, kenéssel és kopással kapcsolatos információkat. A rendszer egy vagy több felhasználói változatban szerezhető be. További információk a honlapon közölt e-mail címen szerezhetők be. <http://normas.com/ASM/pages/1935.html>

Könyvek

ASM kézikönyvek gyűjteménye. Ezen a helyen több, az ASM által kiadott kézikönyvről tudunk rövid összefoglaló ismertetéseket szerezni (angol nyelvű kiadványok). A könyvekről rövid leírások vannak. A

nyomatott formában történő beszerzés mellett CD kiadások is elérhetőek. <http://normas.com/ASM/>

Feszültségintenzitási tényezők és súlyfüggvények (Stress Intensity Factors and Weight Functions). A könyv olyan számítási összefüggések leírását tartalmazza, amelyek a repedésszerű hibákat tartalmazó, összetett terhelésű berendezések élettartam becslésének alapadata. Többnyire kétdimenziós esetek elemzéseivel találkozhat az olvasó. A rövid leíráson kívül a tartalomjegyzéke is elérhető a következő címen: <http://www.witpress.com/s27.html>

Repedéscsúcs környezetében található feszültségmezők (Crack Tip Stress Fields) Ez a könyv a SEM (Society for Experimental Mechanics) kiadójától származik. A könyv hivatkozási publikációk gyűjteménye. A közölt publikációk három fő csoportba lettek sorolva. Ezek az analitikus, a numerikus valamint a kísérleti fejezetek. A kiadványok 1956–1983 közötti évekből származnak, és a modern törésmechanikai számítások alapjait képezik. A honlapon elérhető a teljes tartalomjegyzék, ahol fel vannak sorolva a kiadványok címei és a szerzők. A honlap interaktív keresési lehetőséget biztosító hivatkozást is tartalmaz az IN CITE kiadvány adatbázishoz, <http://www.spie.org/web/abstracts/oeppress/MS138.html>

Peremelem módszer a törésmechanikában. (Advances in Boundary Element Methods in Fracture Mechanics) Ez a könyv az utóbbi években egyre gyakrabban használt peremelem módszer törésmechanikai (lineárisan rugalmas esetben) alkalmazási lehetőségeit írja le. A könyvben ismertetik a módszer alkalmazási lehetőségeit és példákat, illetve a fejlesztési lehetőségekről is kaphatunk képet. A részletes tartalomjegyzék elérhető. <http://www.cmp.co.uk/a13cont.html>

Repedésvizsgálat szilárd testekben (Analysis of Crack in Solids). A könyv repedésmodellezési módszereket ír le rugalmas és nem-

rugalmas anyagokra egyaránt. Két és három dimenziós modellek leírását tartalmazza. A könyvet diákok, kutatók és mérnökök számára ajánlják. A részletes tartalomjegyzék elérhető a honlapon. <http://www.cmp.co.uk/a28a.html>

<http://www.cmp.co.uk/a28a.html>

Károsodás és törésmechanika (Damage and Fracture Mechanics VI). Ez egy törésmechanikai konferencia előadásait tartalmazó kiadvány (Sixth International Conference on Computer Aided Assessment and Control – Damage and Fracture Mechanics 2000). A kiadvány tartalomjegyzéke elérhető a megadott honlapon. <http://www.cmp.co.uk/d300.html>

<http://www.cmp.co.uk/d300.html>

Kezdeti fáradásos repedés növekedése hegesztett kötésekben (Early Fatigue Crack Growth at Welds) című könyv bemutatja azon módszereket, amelyekkel a hegesztett kötésekben létrejövő rideg repedés terjedését lehet előre jelezni. A könyv három különböző elektromágneses roncsolásmentes repedésvizsgálati módszert mutat be. A könyv gyakorlati útmutató mérnököknek és kutatóknak egyaránt. A kiadvány tartalomjegyzéke elérhető a megadott honlapon. <http://www.cmp.co.uk/e1.html>

<http://www.cmp.co.uk/e1.html>

Szoftver, kipróbálási verzió nélkül

Feszültségintenzitási tényezők adatbázisa. (Database of Stress Intensity Factors). A törésmechanikában használt K tényezők gyűjteményét tartalmazza, amelyek – mint közismert – az élettartambecslések, a méretezések és ellenőrzések egyik fontos számítási alapadata. A szoftver információkat szolgáltat a számítások menetéről, az összefüggések hivatkozási helyéről és lehetőséget ad konkrét számítások elvégzéséhez is. Tájékoztató jelleggel a szoftver megtekinthető a Bay Zoltán Intézetben. <http://www.witpress.com/d3.html>

MÉRFÖLDKÖVEK

Gegus Ernő professzor 80 éves

A spektrokémia kiváló hazai művelőinek egyike: dr. Gegus Ernő a közelmúltban töltötte be nyolcvanadik életévét. (Budapesten született, 1921. december 24-én.) Vegyészmérnöki oklevelét a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen szerezte 1944-ben, majd az egyetem Elektrokémiai Tanszékén tanársegédként kezdte meg munkáját.

Rövid katonai szolgálata után szovjet fogságba, majd munkatáborba vitték, ahonnan sok viszontagsággal és betegséggel terhelt évek után csak 1950 utolsó napjaiban érkezett haza.

A Műegyetem Általános Kémiai Tanszékén az MTA kutatócsoportjában 1951-ben kezdte újra kutatómunkáját. Lelkes, fáradhatatlan munkával, a hozzáférhető eszközökkel szerelt fel és indított el – a háború alatt kifosztott tanszéken – egy akkor minden tekintetben korszerű atomemissziós spektrográfias laboratóriumot a kutatás és az oktatás számára.

Tudományos munkásságának – melyet mintegy 200 tudományos közlemény (lapunkban is publikált), könyv és számos egyetemi jegyzet fémjelez – jelentősebb eredményei a következők.

A Műegyetemen töltött évei alatt (1951–58) úttörő jelentőségű munkát végzett a hidridképzésen alapuló mintabeviteli eljárás terén, továbbfejlesztette az oldatos mintabevitel porlasztó rendszerét. Ez a mennyiségi elemzés szempontjából jelentős lépés volt, mert megnövelte a módszer megbízhatóságát.

A Vasipari Kutató Intézetben 1959. és 1974. között a szinképelemző laboratóriumot vezette. Részt vett az intézetben folyó vas- és acéletalok készítésének kidolgozásában. Munkájáért Kiváló feltaláló érem elismerésben részesült. Elsősorban a szilárdpróbás (roncsolásmentes)

elemzési eljárásokat fejlesztette. Kimagasló eredményeket ért el a lézermikroszinképelemzés terén. A módszert az etalonok homogenitásának vizsgálatánál is hasznosította. Eredményeire nemzetközileg is felfigyeltek.

Munkásságát 1974-től nyugdíjba vonulásáig (1986) a veszprémi Vegyipari Egyetem Analitikai Kémiai Tanszékén folytatta. Inczedy János professzor vezetése mellett az aquincumi orgona alkatrészeinek archeometriai vizsgálatához az alakfelismerő módszereket használta. A British Museum Metallurgy in Numismatics című könyvében a lézeres mikroszinképelemzésről írt egy fejezetet. Mint meghívott előadó Budapesten, Londonban, New York-ban tartott előadást nemzetközi régészeti konferenciákon:

Munkásságnak hazai és külföldi hatása egyaránt jelentős. A Török Tibor és Mika József szerzőtársaival megírt Emission Spectrochemical Analysis című könyvét az MTA nivódíjjal tüntette ki. Kiváló (német, francia, orosz, angol) nyelvtudásával jelentős részt vállalt a hazai szakfolyóiratok munkájában.

Sokoldalú és eredményes munkát végzett – az igaztalan meghurcolás, raboskodás ellenére –, melyhez, a nehéz hónapokban is, biztos támaszra talált szerető feleségében és szép családjában. Három gyermekük és nyolc unokájuk van (három itthon és öt Erdélyben).

Nyolcvanadik születésnapja alkalmából – olvasóink nevében is – sok szeretettel köszöntjük: Isten éltesse Gegus Ernőt! Kívánjuk, hogy jó egészségben és sok örömben legyen része, és a maga választotta feladatait is sikerrel oldja meg!

Pólos László